

Gambia, resa till vårt fadderbarn feb. 2019

Vi fick möjligheten att resa till en avlägsen del i Gambia, längst inne i landet, knappt 40 mil ifrån turiststråken, en dagstur med bussen. Dit kommer inte många turister. Vårt syfte var att träffa vårt fadderbarn, som vi hade stöttat under hennes uppväxt, men aldrig träffat tidigare. Nu var det dags, en organiserad resa med fadderorganisationen Chigambas. Vi var en grupp som åkte tillsammans med en buss till Basse. Resan har varit lärorik och omtumlande.

Reseskildringen i form av fotona visar inga stränder och turistutflykter till krokodilfarmer eller safarin. Utan vi vill ge en liten inblick i det dagliga livet. Hur bor dem, hur lever dem? Vad blir dem glada över?

Vi hade många roliga ögonblick och mycket skratt. Ibland ställer man en fråga och man får bara en konstig blick och sedan ett dämpat skratt bakom förehållen hand. Då märker man att man har sagt nåt som är väldigt konstigt för dem och att man lever i helt olika världar.

De första starka intrycken fick vi när vi kom med bussen till staden Basse. Vi blev eskorterade av traktens polischef genom staden. Fler och fler människor anslöt, måste varit ett par tusen. Barnen sprang bredvid bussen och vinkade. Många människor vid gatorna vinkade och gjorde symboler för tack. Det var väldigt gripande. Vi märkte även senare när vi gick genom orten, hur känd och betydelsefull Chigambas är. Främmande människor kom fram till oss och tackade oss för vårt stöd.

Det blev fest enligt deras traditioner vid både ankomsten och inför avresan. Två utklädda gestalter, en lång på styltor och en kort lurvig, mampara och kurungu, dansade i en stor cirkel som åskådarna bildade. Kvinnorna hade vackra färgrika klänningar på sig. Musik med trummor och gitarrliknande instrument. Fler och fler åskådare gick in i cirkeln och dansade en vild dans. Det fanns någon takt och viss rörelse med att stampa med fötterna.

Det var bara gå in i cirkeln och dansa med, man får ju bjuda lite på sig själv. Ungefär tills man knappt fick luft eftersom dansen virvlade upp så mycket damm. När jag hade dansat färdigt så gick jag fram till en grupp kvinnor, varav en var mamman till vårt fadderbarn. De vek sig av skratt över min dans. Ska man känna sig förolämpad? Nej, dem skrattade av uppskattning, av glädje att jag hade dansat med dem. Människorna där är väldigt direkta, det finns inga krusiduller och omskrivningar. De säger rakt ut. Det gäller att man tolka saker på rätt sätt. Och skrattar med.

En fin upplevelse var när vi gick till den s.k. bokaffären med vår Oumie, som vårt fadderbarn heter. Hon behövde böcker för att plugga inför tentorna. Det fanns allt möjligt i en salig röra i affären, men böcker såg vi inte på första anblicken. Dem förvarades i kartonger på golvet, visade det sig.

Det fattades en aktuell bok, som hon hade behövt. Så jag sa nåt i stil med, kan vi inte beställa den snabbt på nätet. Konstig blick. Beställa? Snabbt? Ett smil som sa "Hur fasiken tänker

du?" Näha, såhär funkar det visst inte här. Det vi fick lära oss sen, var att de var vana att "fånga ögonblicket". NU var det läge att köpa böcker, den chansen skulle inte finnas imorgon eller ens senare samma dag. Så hon valde en snarlik bok. Bättre att ha nåt som är lite sämre, inte exakt vad man hade önskat sig, än att inte få något alls i slutändan. Hennes glädje över böckerna hade inga gränser, hon var lycklig, det ser man på fotot. Och en stor kram fick av henne med ett löfte att plugga ordentligt. Resultaten har inte kommit än, hoppas det gick bra och hon kan följa sin dröm och läsa till sjuksköterska.

Vi var även hemma hos familjen. De bodde i enkla betongblock med plåttak. Ett rum där allt sker. En madrass på golvet där mamman sover med barnen. Inget vatten indragen. Det fanns en brunn i bostadsområdet, där man drog upp vatten i en hink. Brunnen var öppen, små barn sprang omkring överallt, det kändes lite farligt.

När vi kom så var det många kvinnor och barn framför huset och satt inne på madrassen. Vi erbjöds plats på 2 plaststolar. Bord fanns det inte. Alla andra satt på golvet, när vi berättade lite om oss och hur vi lever och visade foton hemifrån. De skattade hela tiden när vi berättade nåt, som när vi försökte beskriva snö. Vet egentligen inte varför de skrattade över allting, kanske verkade det konstigt för dem eller så kunde dem inte riktigt föreställa sig det.

Mammans sätt att tjäna pengar var också helt främmande för oss. Hon hade en frys framför huset, vilket inte många har där. Så hon gjorde is och sålde ispåsar, till dem som inte hade möjlighet att göra eget. Vet dock inte riktigt hur det används, kanske för att framställa nån sorts halvfrost läsk i påse, som barnen sög i sig. Säkert dels mot törst, sötsug och för att kyla ner sig. Temperaturen tangerade 40 grader och det var ändå inte den varmaste årstiden.

Senare frågade vi vårt fadderbarn om alla närvarande var mostrar och kusiner. Nej, nej, vet inte riktigt, det var grannar som bara var nyfikna på oss. Jaha, det skulle definitivt inte hända här hemma att grannarna som man inte har bjudit skulle komma in när man har besök och slå sig ner på soffan och lyssna.

Ett annat roligt inslag var på marknaden. Ett myller av färger och folk, trångt och livligt. Vi skulle äta en liten matbit. Det var vanligt med äggmacka, stekt ägggröra med kryddning och majonnäs. Vår guide rekommenderade dock grillat spett, hans favorit, kött färskt från marknaden. Och den hanteringen hade vi sett precis innan. Köttet ligger i travar, hänger från taket i ett skjul med plåttak. Inga kyldiskar, inga frysar, men en jättelik högtalare som dunkade ut Bob Marley "I don't like reggae". Och en stor kniv som inte hade sett diskvatten på ett tag. Allt hanteras på välanvända huggkubbar och träbänkar. Nåja, det skulle ju grillas, tänkte jag. Man vill inte vara så kinkig och säga nej. När det var klart och vi fick det, visade det sig att det var oxhjärta. Återigen en blick och ett smil på vår reaktion. Ungefär som "Vi får se om dem äter det". Det gjorde vi. Det var faktiskt gott. Och vi blev inte magsjuka.

Bollar. Alla barn älskar bollar, oavsett var i världen. Chigambas, driver 3 förskolor och yrkesskolor. Dessa besökte vi. Vi hade fått en hel drös med bollar ifrån Circle K i Stora Höga. Ett stort tack till Roger och Henrik och deras medarbetare. Vi tänkte dela ut bollarna. Och i min fantasi var det bara att ta de 10 bollarna vi hade och slänga ut på gården. Men lärarna sa nej till detta. I så fall blir barnen alldeles tokiga och vi kan glömma undervisningen för resten av dagen. Ok, men för ett foto fick 2 stycken tas fram. Vilka ögon! De 2 pojkarna som fick äran att hålla bollarna för fotot hanterade dessa som om dem vore av guld. Efter fotoshootingen packade vi ner bollarna i påsen igen och gick in i klassrummet. Så kom några pojkar och flickor fram och sa "får vi bara titta" och en pojke "snälla snälla, får jag känna med handen." Det fick han förstås. Små händer i påsen som klappade bollarna, och säkra på att dem skulle få leka med dem sen. Han var salig. Jag blev glad och rörd.

Läraren, som själv hade varit ett Chigambas fadderbarn och var mycket engagerad, sa även att bollarna är viktiga så barnen kan springa av sig. Han pratade om vikten av kombinationen lära och sitta stilla i klassrummet och aktiva lekstunder. Därför har man byggt upp lekplatser på varje skolgård i Chigambas skolor. Och eftersom man upptäckte att det var svårt att leka i den stekande solen så byggde man även tak över lekplatserna. Nu kan barnen leka i skuggan. Detta är ett exempel hur skolorna har utvecklats, man ser ett behov och bygger sedan vidare. Byggandet sker förvisso med finansiella medel ifrån faddrarna, men även gåvor ifrån företag och privatpersoner. Men sedan kräver Chigambas att byborna är med och utför själva byggandet. På så vis skapar man ett engagemang av dem som behöver skolorna.

Lärandet sker mycket i form av sång. Barnen lär sig engelska på det viset. Sångerna som upprepar nya ord och begrepp. Dels för att det är enklare att lära sig genom sång, dels för att dem helt enkelt inte har papper och pennor i överflöd. Det är en stor bristvara. Ibland fick en elev komma fram och leda det som skulle läras ut. De visade för oss vad dem hade lärt sig genom att entusiastiskt skrika ut orden och sångerna. De tog i allt de kunde så det ekade från de tomma betongväggarna. När skolklockan ringde var det ännu mer glädje, alla ville bara ut till friheten. Det verkar inte vara skillnad till våra barn.

För lärandet och för att barnen ska orka genom dagen är ju mat en viktig komponent. I Chigambas skolor får barnen mat. Det är naturligtvis också en besparing för föräldrarna och deras resurser hemma räcker lite längre när barnen får en måltid i skolan. Så redan tidigt på morgonen börjar matlagningen i skolan. En grupp kvinnor skalar lök och potatis och morötter och allt som ska i den stora grytan. En del av grönsakerna odlas i skolornas trädgårdar. Man försöker vara självförsörjande i viss utsträckning. El är dyr och inte tillförlitlig, så matlagningen sker över öppen eld i en jättelik gryta. Det tar sin tid att få ordentligt med glöd. Sen kokar grytan i timmar, snacka om slow-cooking!

I skolorna är det lika många pojkar som flickor, det är ett krav som Chigambas har satt upp för att driva skolorna. Barnen kommer från de fattigaste familjerna. Chigambas styrelse åker själv ner och besöker dessa fattiga familjer och väljer barnen efter störst behov. Även i de tämligen nystartade yrkesskolorna är det lika många flickor som pojkar. Även flickor tas in som svets och snickarlärlingar.

Fadderföreningen framhäver vikten av utbildning för kvinnor. Vi frågade om tjejernas utbildning är så att säga bortkastad när dem sedan ska gifta sig och få barn eller hur det förhåller sig i Gambia. Nej, tvärtom, det är viktigt för kvinnorna att kunna försörja sig själv och stå på egna ben. Och man ser många kvinnor i arbetslivet, t.ex. lärare, skräddare (som förr var mansdominerad), kontorspersonal, vårdpersonal. Så våra bidrag där är betydelsefulla, så lite för oss ger så mycket för dem. En möjlighet till en självständig framtid ur fattigdomen.

Alla möten med olika människor, deras direkta sätt och alla skratt har varit så speciella att man vill åka dit igen. Få reda på mer om deras liv. Om någon blev sugen på att få vara med om liknande intensiva upplevelser och bidra till en bättre framtid för ett barn och dess familj, så finns det mer information om Chigambas under www.chigambas.se. Organisationen har under 25 års tid gett tusentals barn och deras familjer en möjlighet till en bättre framtid. Detta var möjligt genom grundarnas och styrelsemedlemmarnas stora personliga engagemang och ideella insatser utöver det vanliga. Man kan gärna kontakta ordföranden och grundaren Janne Wickman, han har mycket att berätta.